

మానవ జీవనం పై తెలుగు సామెతలు ప్రభావం--ఒక పరిశీలన

Dr .K. Lakshmi Narayana

Lecturer in Telugu ,K.T.S.Govt. Degree College Rayadurg,Anantapuramu Dist.,
AndhraPradesh

Article Received: 02/10/2025

Article Accepted: 25/11/2025

Published Online: 26/11/2025

DOI:10.53414/Sahityatharangini.2025.2.4.184

ఉపోద్ఘాతం

ఒక అభిప్రాయాన్ని గానీ, ఒక వస్తువునుగానీ సమదృష్టితో వివేచించి చూపడం సామ్యలక్షణం. ఆ సామ్యమే వ్యవహారంలో సామ్యతగా మారి అది "సామెత" గా పరిణమించింది. ఏది సామెత, ఏది సూక్తి అని ఖచ్చితంగా గీటు గీసి చూపడం కష్టం. నానుడులు, పలుకుబళ్లు, ఉక్తి ,చమత్కృతులు మొదలైనవన్నీ సామెతల పరిధిలోకే వస్తాయి.సామెతలు సర్వజనావళికి ఆమెతలు. సామాన్యుడి నుంచి విద్వాంసుడి వరకూ వాటిని ఉపయోగించని వారుండరు. భాషా దృష్టితో సామాజికాంశాల పరిశీలనతో సామెతలను అనుశీలిస్తే ఎన్నో సాంస్కృతిక విశేషాలు వెల్లడవుతాయి.సామెతకు ముఖ్య లక్షణము సామ్యము. ఉపమాలంకారానికి ముఖ్యంగా సామెత ఉండాలి. ఉపమానానికి ఉపమేయము ఉండాలి. సాదృశ్యం ఉండాలి. వాచక శబ్దం ఉండాలి. ఇవన్నీ ఉంటేనే అది పూర్ణోపమ అవుతుంది. ఈ పూర్ణోపమ సామెతలో కన్పిస్తుంది. పక్షికి ఏకరీతిగా రెండు రెక్కలు ఎలాగైతే ఉంటాయో అదే రీతిగా ఇందులోనూ రెండుభాగాలు ఉంటాయి. రెండుభాగాలు కలిసి ఒక సామెత అవుతుంది. ఈ ప్రక్క ఆ ప్రక్క ఒక రక్తి పాటు ఉంటుంది. కాని లోకములో రెండుభాగాలు కలిసినవేగాక ఇతర విధములైన సామెతలు కూడా నిత్యవ్యవహారంలో అమలులో ఉన్నాయి. ఈ సామెతలు, జాతీయాలను కవులు కావ్యాల్లోనూ, ప్రబంధాలలోనూ వాడుతూ వుంటారు. అంత వరకూ వారి గ్రంథాలకు తేజస్సు ఓజస్సు కలుగుతూ వస్తుంది.

మానవ జీవనంపై తెలుగు సామెతల ప్రభావం అనన్యం. తరతరాల అనుభవాన్ని, లోక జ్ఞానాన్ని అతి తక్కువ మాట్లలో పొందుపరచడమే సామెతల ప్రత్యేకత. తెలుగు వారి దైనందిన జీవితంలో సామెతలు ఒక అంతర్భాగంగా మారిపోయాయి. మొత్తానికి, తెలుగు సామెతలు తెలుగు వారి జీవన

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

వేదాలు. మనిషిని ఆలోచింపజేస్తూ, సరైన మార్గంలో నడిపించడంలో వీటి పాత్ర వెలకట్టలేనిది. ఈ వ్యాసం ద్వారా మానవ జీవనంపై సామెతల ప్రభావానికి సంబంధించిన ప్రధాన అంశాలను సవివరంగా వివరించడం ఈ పత్ర లక్ష్యం.

కీలకపదాలు: తెలుగు సామెతలు, మానవ జీవనం, నానుడులు, పలుకుబళ్లు. సామాజికాంశాల పరిశీలన. ప్రత్యేకత.

పరిచయం

తెలుగు సామెతలు మన సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు మరియు పెద్దల అనుభవసారాన్ని ప్రతిబింబించే అద్భుతమైన వాక్యాలు. వీటిని లోకోక్తులు, నానుడులు అని కూడా పిలుస్తారు. ఇవి భాషకు సౌందర్యాన్ని, విషయాన్ని క్లుప్తంగా చెప్పే సామర్థ్యాన్ని ఇస్తాయి. ఒక జాతి సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను, సామాజిక జీవన విధానాన్ని ప్రతిబింబించేవి సామెతలు. తక్కువ మాటల్లో ఎక్కువ లోతైన విషయాలను వివరించే విశేష వాక్యాలు సామెతలు. సామెతల్లో చమత్కారం, హితవు, జీవితానుభవం, లోకజ్ఞానం, సామాజిక జీవన విధానం అంతర్లీనంగా ఉంటాయి. భాష సజీవమైనది, సామెతలు, పొడుపుకథలు, జాతీయాలు ఆ భాషా వైశిష్ట్యానికి మచ్చుతునకలు. ఇవిలేని భాషలు లేవంటే అతిశయోక్తి లేదనుకుంటాను. భాష తియ్యందనానికి ఇవన్నీ దోహదం చేస్తున్నాయి. భాషలో మార్పులు సహజం. అలాగే ఒక సామెతలోని భాషలో కూడా మార్పులు వస్తూనే ఉంటాయి. అయినా తరతరాలుగా ఆ సామెతలోని భావంలో మాత్రం మార్పురావడం లేదు. అది వ్యావహారికంలో ఉన్నా గ్రంథస్థ రూపంలో ఉన్నా ఆ భాషలో దానికున్న స్థానం ఉండనే ఉంది. ఒక అరబిక్ సామెత "Proverbs are lamps to words" అని పేర్కొన్నది. అలాగే Bacon సామెతలను గురించి ప్రస్తావిస్తూ "The edged tools speech" అని అభిప్రాయపడ్డాడు. భాషా సాహిత్యాలతో అనుబంధం కలిగిన సామెత మన సాంఘిక జీవితంలో కూడా ప్రవేశించి విడదీయరాని బంధంగా నిల్చి ఉంది.

తెలుగు సామెతలు కేవలం మాటలు కావు, అవి మన పూర్వీకుల జ్ఞాన నిధి. సామెతలను ఉపయోగించడం వల్ల భాషలో పరిణతి, మాటలో ఆకర్షణ పెరుగుతాయి. సామెతల అధ్యయనం తెలుగు సంస్కృతిని, సంప్రదాయాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఒక గొప్ప సాధనం. .

సామెతలు జనవ్యవహారంలో వినవచ్చే ఆణిముత్యాలంటి వాక్యాలు. ఇందులో వ్యక్తి జీవితంలోనూ, సంఘ జీవితంలోనూ అనుభవం ద్వారా గోచరమయ్యే సత్యాలుంటాయి. ఇవి జనం వాడుకలో బాగా నలిగిన, వ్యాప్తి పొందిన వాక్యాల అనుభవసారాన్ని రంగరించుకున్న రసగుళికలు. నలుగురి నోటపడి నలిగిన వాక్యాలు. ప్రజా జీవన అనుభవాల సారం సామెతలు.

మానవుడిని సంఘజీవి అన్నాము. నిజానికి సంఘంలో జీవించడమే అతని ప్రత్యేకత. అతి ప్రాచీన కాలం నుంచి మనుష్యుడు సంఘంపైనే ఆధారపడ్డాడు. సాంఘిక చైతన్యంతోనే జీవిస్తున్నాడు. సంఘం లేనిదే మానవుడు లేడు అంటే అతిశయోక్తి లేదనుకుంటాను. మానవుడు తన చుట్టూ ఉన్న వాతావరణానికి అనుగుణంగా వర్తించే వ్యక్తిత్వాన్ని పొంది ఉన్నాడు. అందువల్లనే అతడు సంఘజీవిగా మనగలుగుతున్నాడు.

సామెతలను ఒక విజ్ఞాన ఖనితో పోల్చవచ్చు. ప్రజలని విజ్ఞానవంతులుగా చేసే సామర్థ్యం సామెతలలో దాగి ఉంది. మానవుడు ఒక్కొక్కసారి తన ఖచ్చితమైన అభిప్రాయాన్ని ఎదుటివాడు ఏమనుకొంటాడో అని ఘాటుగా చెప్పలేకపోతాడు. లేదా చెప్పబోయే అంశాన్ని స్పష్టంగా వివరించలేకపోతాడు. అలాంటి సమయాల్లో తన భావానికి సరిపోయే సామెతను ఎన్నుకొని పరోక్షంగా పోల్చి చూపిస్తాడు. ఒకవేళ ఆ సామెతే సకాలానికి జ్ఞప్తికి రాలేని పక్షంలో 'అదేదో సామెత చెప్పినట్లుగా' అని ప్రయోగిస్తాడు. ఇదంతా గమనిస్తే సామెత మన సాంఘిక జీవితంలో విడదీయరాని అంశంగా ఎలా నిలదొక్కుకుందో ఇట్టే గ్రహించవచ్చు. ఆయా సందర్భాలను బట్టి మనకు తెలియకుండానే ఆయా సామెతలని ప్రయోగిస్తుంటాము. ఈ సందర్భానికి ఈ సామెతను ఉపయోగించాలన్న నిర్బంధం ఒక్కోమారు మృగ్యమౌతుంది. సమాజంలో నిలదొక్కుకున్న సామెతను బట్టి ఆ సమాజపు అభిరుచుల్ని పసికట్టడానికి వీలవుతుందనడంలో సందేహం లేదు.

సంక్షిప్త గుణం, ప్రచారంలో ఉండడం, సామ్యం కలిగి ఉండడం, తరతరాల అనుభవమూలం, వాక్య రూపంలో ఉండడం, సూత్రప్రాయమైన అంశాన్ని కలిగి ఉండడం, వివేకవంతమైన అంశాన్ని కలిగి ఉండడం, ఉపదేశాన్నివ్వడం, సార్వజనీనత అనేవి సామెతల ప్రధాన లక్షణాలుగా భావించవచ్చు. సామెతలని ఒక విశ్వకోశంతో పోల్చవచ్చు.

సాంఘిక జీవితం మారినా సామెత మారదు. తరతరాలుగా మనకందించబడ్డ ప్రాచీన విజ్ఞానం సామెత. ఒక జాతి విజ్ఞానమంతా ఇందులో ఇమిడి ఉంది. చారిత్రక జీవిత సత్యాన్ని ఇంత

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

చక్కగా అందించే ప్రక్రియ బహుశా మరొకటి ఉండదేమో! సాంఘిక జీవితంలోని పలు సన్నివేశాలు, సంఘటనలు సామెతకు వస్తువులయ్యాయి.

సామెతలు సాంఘిక జీవితంలో ముఖ్యంగా కుటుంబ జీవితం, వ్యవసాయిక జీవితం, వ్యక్తుల స్వ భావాలు, జాతులు / వృత్తులు, ఆచారాలు, విశ్వాసాలు, పండుగలు, నీతులు / ఉపదేశాలతో ముడిపెట్టుకున్నాయి.

మానవ జీవనంపై వీటి ప్రభావాన్ని ఈ కింది అంశాల ద్వారా పరిశీలించవచ్చు:

- **జీవన మార్గదర్శకత్వం:** సామెతలు మనిషికి ఏది మంచి, ఏది చెడు అనే విచక్షణను కలిగిస్తాయి. ఉదాహరణకు, "అతి సర్వత్ర వర్ణయేత్" (ఏ విషయంలోనైనా అతి పనికిరాదు) అనే సామెత మనిషిని సమతుల్యంగా ఉండమని హెచ్చరిస్తుంది.
- **సాంస్కృతిక వారసత్వం:** సామెతలు ఒక జాతి యొక్క ఆచార వ్యవహారాలను, కట్టుబాట్లను ప్రతిబింబిస్తాయి. తెలుగు వారి వ్యవసాయ పద్ధతులు, కుటుంబ సంబంధాలు, సామాజిక విలువలు సామెతల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.
- **మానసిక విశ్లేషణ:** మనిషి స్వభావాన్ని, ప్రవర్తనను సామెతలు చక్కగా వివరిస్తాయి. "నోరు మంచిదైతే ఊరు మంచిదవుతుంది" వంటి సామెతలు సామాజిక సంబంధాల్లో మాట తీరు యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తాయి.
- **భాషా సౌందర్యం:** సామెతలు భాషకు అలంకారం వంటివి. సంభాషణల్లో సామెతలను వాడటం వల్ల చెప్పదలచుకున్న విషయం సూటిగా, స్పష్టంగా ఎదుటివారికి అర్థమవుతుంది. ఇది భాషా నైపుణ్యాన్ని పెంచుతుంది.
- **సామాజిక స్పృహ:** సమాజంలో ఉన్న లోపాలను, మూఢనమ్మకాలను ఎత్తిచూపడానికి సామెతలు ఆయుధాలుగా పనిచేస్తాయి. అణగారిన వర్గాల పట్ల లేదా వైకల్యం ఉన్నవారి పట్ల సమాజంలో ఉన్న దృక్పథాన్ని కూడా కొన్ని సామెతలు ప్రతిబింబిస్తాయి (ఇవి కొన్ని సందర్భాల్లో ప్రతికూలంగా కూడా ఉండవచ్చు).
- **నిర్ణయాధికారం:** క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి సామెతలు అనుభవసారంగా తోడ్పడతాయి. "చింత చచ్చినా పులుపు చావదు" వంటివి మనిషి సహజ గుణాన్ని గుర్తుచేస్తూ అప్రమత్తం చేస్తాయి

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

సామెతలను ఈ క్రింది కొన్ని విస్తృత శీర్షికలుగా వర్గీకరించవచ్చు:

1. మానవ స్వభావానికి సంబంధించినవి
2. జీవన విధానం మరియు జీవనశైలి యొక్క సామాజిక అంశానికి సంబంధించినవి
3. నైతిక విషయాలకు సంబంధించినవి
4. కుటుంబ సంబంధాలకు సంబంధించిన సామెతలు
5. ప్రజా జీవితంలోని అంతరార్థాలను వెల్లడించే సామెతలు.

తెలుగువారికి కూడా భాషలోని సామెతలన్నీ వాటంతట అవే అర్థమవుతాయని హామీ లేదు. మారుతున్న కాలం, జీవనశైలి, సామూహిక జీవనం, కుటుంబ వ్యవస్థలతో, యువతరాలు, ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు దూరంగా నివసించేవారు, ప్రవాసంలో ఉన్నవారు ఈ సామెతలను ఎదుర్కొన్నప్పుడు తికమకపడవచ్చు.

మానవ స్వభావం, ప్రవర్తన మరియు మనస్తత్వాన్ని వివరించే కొన్ని ముఖ్యమైన తెలుగు సామెతలు

1. అన్నీ ఉన్న ఆకు అణిగి మణిగి ఉంటుంది, ఏమీ లేని ఆకు ఎగిరి ఎగిరి పడుతుంది: లోతైన జ్ఞానం లేదా సంపద ఉన్నవారు గర్వం లేకుండా అణకువగా ఉంటారు, కానీ ఏమీ తెలియని వారే ఎక్కువగా ప్రగల్భాలు పలుకుతారని దీని అర్థం.

2. ఆకలి రుచి ఎరుగదు, నిద్ర సుఖమెరుగదు: మనిషికి అవసరం (ఆకలి లేదా నిద్ర) తీవ్రంగా ఉన్నప్పుడు, వస్తువు యొక్క నాణ్యత లేదా సౌకర్యం గురించి ఆలోచించకుండా తృప్తి చెందుతాడని ఇది చెబుతుంది.

3. నిద్రపోయే వాడిని లేపవచ్చు కానీ, నిద్ర నటిస్తున్న వాడిని లేపలేం: నిజంగా తెలియని వారికి చెప్పి అర్థం చేయించవచ్చు, కానీ అన్నీ తెలిసి కూడా తెలియనట్లు నటించే వారికి ఎంత చెప్పినా మార్చలేమని దీని అర్థం.

4. బెల్లం కొట్టిన రాయిలా ఉండటం: ఏ స్పందన లేకుండా మొండిగా లేదా నిశ్శబ్దంగా ఉండే మనిషి స్వభావాన్ని ఇది వివరిస్తుంది.

5. నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు ఉండటం: చుట్టూ ఏం జరుగుతున్నా పట్టించుకోకుండా, మొద్దుబారిపోయినట్లు ఉండే మనస్తత్వానికి ఇది నిదర్శనం.

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

6.ఆశ ఆకాశమంత, గొంతు సూది బెజ్జమంత: మనిషికి కోరికలు అపరిమితంగా ఉంటాయి, కానీ వాటిని తీర్చుకునే శక్తి లేదా మార్గం చాలా పరిమితంగా ఉంటుందని ఇది చెబుతుంది.

ఈ సామెతలు పూర్వీకులు తమ అనుభవాల ద్వారా మానవ నైజాలను గమనించి రూపొందించినవి. ఇక తెలుగు సామెతల్లో ప్రతిబింబించే విభిన్న మానవ స్వభావాలను గురించి తెలుసుకుందాం.

విభిన్న మానవ స్వభావాలను ప్రతిపాదించే సామెతలు :

ఈ సంఘంలో విభిన్న వ్యక్తిత్వం ఉన్న మనుష్యులు అనేకులున్నారు. వాళ్ళ మనస్తత్వం కూడా విభిన్నమైంది. అలాంటి సామెతలు మన సాంఘిక జీవితంలో అనేకం చోటుచేసుకొన్నాయి. సమయ సందర్భాలకు తగినట్లుగా వాటిని ప్రయోగిస్తుంటాము.

'అందరికీ మంచివాడు అనంతయ్య' ఎవ్వరి పక్షము వహించకుండా మధ్యస్థంగా ఉండేవాళ్ళు.

'ఏ గాలికి ఆ చాప ఎత్తినట్లు', 'ఏ ఎండకా గొడుగు పట్టేవాళ్ళు' ఈ సమాజం నిండా ఉన్నారు. వీళ్ళు అందరికీ మంచివాళ్ళు కాబట్టి 'ఏ రోటి దగ్గర ఆ పాట పాడాలి మరి'.

'అందరికీ శకునం చెప్పే బల్లి, తాను పోయి కుడితిలో పడ్డట్టు'. 'చెప్పేవి శ్రీరంగ నీతులు దూరేవి దొమ్మరి గుడిసెలు' అన్నట్లుగా తన విస్తర్ణో ఈగ వాలిందని తెలిసినా ఎదుటివాళ్ళ విస్తర్ణో దోమపడిందని ఆక్షేపించే ప్రబుద్ధులూ లేకపోలేదు. అందరికీ నీతులు చెప్పేవాడు తానెప్పుడూ అవినీతుడుగానే ఉంటాడని ఈ సామెత చెప్తోంది.

'వాన పోటుకుకంటే మాను పోటుకెక్కువ', సంఘంలో నిజమైన పెద్ద మనుష్యులు ఎక్కడో ఉంటారు.

'అన్నీ ఉన్న విస్తరి అణగి మణగి ఉంటుంది, ఏమీ లేని విస్తరి ఎగిరెగిరి పడుతుంది.' అలాగే కుండ పోతగా వర్షం వచ్చి, ఆగి పోయినా చెట్టుకింద నిల్చున్న వారికి చెట్ల ఆకుల మీద నిలచి ఉన్న చినుకులు గాలి రావడంతో ఒక్కసారిగా పైనపడతాయి. అధికారం ఉన్న పెద్దలు ఎక్కడో ఉంటే చీటికి మాటికి అమాయకులపై ధ్వజమెత్తే వాళ్ళను గురించి చెప్పే సందర్భంలో ఈ సామెతను ప్రయోగిస్తుంటాము. మెత్తని వాళ్ళను చూస్తే మొత్తబుద్ధి అవుతుంది కదా ఎవరికైనా!

ఊరంతా ఒకటైతే ఉలిపి కట్టెది ఇంకొక త్రోవ. ఇలాంటివాళ్ళు తమ పంతం నెరవేర్చుకోవడానికి పాటుపడే దుర్బుద్ధి ఉన్నవాళ్ళు. నలుగురితో బాటు నారాయణా, కులముతో పాటు గోవిందా అన్నారు. నలుగురు నడిచిందే బాట, పలువురు పలికిందే మాట, నిజానికి చెవికి గట్టు, ఊరికి కట్టు ఉండాలి, ఊరంతా ఒకటై, తనొకడే వేరుగా ఉంటే తనకేనష్టం అని గ్రహించే వాడికి ఏ లోటూ ఉండదు.

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

తాడి తన్నేవాడుంటే తలతన్నే వాడూ ఉంటాడు. తామేదో గొప్పవాళ్ళమనుకొని విర్రవీగే వాళ్ళూ ఉంటారు. అయితే వాళ్ళు తమను మించిన వాళ్ళుంటారని ఊహించారు. ఎత్తుకు పై ఎత్తు వేసే వాళ్ళుంటారని ఎంత మంది గ్రహిస్తారు. "Tit for tat" అంటారు. కుక్క కాటుకి చెప్పు దెబ్బ కదా!

I. జీవన విధానం మరియు జీవనశైలి యొక్క సామాజిక అంశానికి సంబంధించిన సామెతలు.
తెలుగు భాషలో సామెతలు (Proverbs) ప్రజల నిత్యజీవిత అనుభవాలు, సామాజిక విలువలు మరియు జీవనశైలిని ప్రతిబింబిస్తాయి. ఇవి మనిషి ప్రవర్తన, సమాజంలో సంబంధాలు మరియు జీవన విధానంపై నీతిని బోధిస్తాయి.

జీవనశైలి మరియు సామాజిక అంశాలకు సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యమైన తెలుగు సామెతలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

1. సామాజిక ప్రవర్తన మరియు సంబంధాలు (Social Behavior & Relationships)

"అత్తమీద కోపం దుత్తమీద చూపినట్లు": తన కోపాన్ని సంబంధం లేని వారిపై లేదా బలహీనమైన వారిపై చూపడం.

"ఊరంతా చుట్టాలే, ఉట్టికి ఎక్కలేనన్నట్లు": బయట అందరితో సఖ్యతగా ఉన్నట్లు నటిస్తూ, అవసరమైన పనిని చేయడంలో విఫలం కావడం.

"కంచే చేను మేస్తే, కాపలావారు ఏం చేస్తారు?": రక్షించాల్సిన వారే నష్టం కలిగిస్తే ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు.

"చెట్టు కొడితే, పళ్లు రాలినట్లు": ఒకరి వల్ల కలిగే లాభం లేదా నష్టం చుట్టూ ఉన్నవారికి తగులుతుంది.

2. జీవనశైలి మరియు అలవాట్లు (Lifestyle & Habits)

"మొక్కై వంగనిది, మ్రానై వంగునా?": చిన్నతనంలో అలవాటు కాని క్రమశిక్షణ, పెద్దయ్యాక రాదు..

"అప్పు చేసి పప్పుకూడు తిన్నట్లు": తన శక్తికి మించి ఖర్చు చేసి తాత్కాలిక సుఖాన్ని కోరుకోవడం.

3. సమాజం మరియు సమష్టి జీవితం(Society & Community Living)

"ఐకమత్యమే మహాబలం": కలిసి ఉంటేనే విజయం సాధిస్తాం, విడిపోతే నష్టం.

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

"ఇంటిని చూసి ఇల్లాలిని, వూరిని చూసి వూరిని చూడాలి": పరిసరాలను చూసి ఆ కుటుంబం లేదా సమాజం యొక్క స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

"దానధర్మాలు మొదట తన ఇంటి నుంచే మొదలు కావాలి": సమాజ సేవకు ముందు సొంత కుటుంబం లేదా తనను తాను సరిదిద్దుకోవాలి.

4. దుబారా మరియు ఆశ(Extravagance & Resource Management)

"అమ్మ పెట్టి పెట్టదు, అడుక్కు తిననివ్వదు": సహాయం చేయకపోగా, సొంతంగా చేసుకోకుండా అడ్డుపడే స్వభావం.

"ఉన్న మాట అంటే ఉలుకు, లేని మాట అంటే లేకు": నిజం చెబితే బాధపడటం, అబద్ధం చెబితే నమ్మడం.

"ఖర్చుకు వెనకాడకూడదు, కూర్చుని తినకూడదు": అవసరమైన చోట ఖర్చు చేయాలి, కానీ సోమరితనం పనికిరాదు.

ఈ సామెతలు పూర్వీకుల అనుభవాలను, సామాజిక నిబంధనలను నేటి తరానికి సులభంగా అర్థమయ్యేలా వివరిస్తాయి.

II.నైతిక విషయాలకు సంబంధించిన సామెతలు

1.నీతి & నిజాయితీ:

"నీతి తప్పితే నీడకూడా తోడురాదు": నిజాయితీగా లేకపోతే ఎవరూ సహాయం చేయరని అర్థం.

"ధర్మం ఒక్కటే ఆత్మకు తోడు": మనం చేసే మంచి పనులే చివరకు మనకు రక్షణగా నిలుస్తాయి.

"అబద్ధం ఆడినా అతికినట్లు ఆడాలి": అబద్ధం చెప్పడం తప్పు, ఒకవేళ చెప్పినా అది నిజంలా అనిపించాలి.

(కానీ నిజాయితీయే ముఖ్యం).

2. మంచి ప్రవర్తన (Good Conduct):

"మాట సహాయం - మంత్ర సహాయం": అవసరంలో ఉన్నవారికి మంచి మాట చెప్పడం కూడా ఒక గొప్ప సహాయమే.

"మనసు బాగుంటే మార్గం బాగుంటుంది": ఆలోచనలు మంచిగా ఉంటే పనులన్నీ సక్రమంగా జరుగుతాయి.

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

"ఏ గాలికి ఆ తల వంచాలి": పరిస్థితులకు అనుగుణంగా, వినయంతో ప్రవర్తించాలి.

3.క్రమశిక్షణ & విజ్ఞానం:

"చదువుకున్నవాడు ఇల్లు చక్కదిద్దుతాడు": జ్ఞానం ఉన్నవాడు జీవితాన్ని సక్రమంగా నడుపుకుంటాడు.

"పట్టపగలు దీపం పెట్టినా లాభం లేదు": సమయం దాటిపోయాక చేసే ప్రయత్నాలు నిష్ప్రయోజనం.

4.సహనం & అనుభవం:

"ఓర్పు నరుడికి మంచి కవచం": సహనం (ఓర్పు) మనిషికి కష్టాల నుండి రక్షణ కల్పిస్తుంది.

"ఉప్పు లేని కూడు, ఒప్పు లేని మాట": సత్యం లేని మాట విలువ లేనిది.

5.మొత్తంగా నైతికత ప్రాముఖ్యతను తెలిపేది:

III .కుటుంబ సంబంధాలకు సంబంధించిన సామెతలు

కుటుంబ బంధాలు, అనుబంధాలు మరియు కుటుంబ జీవన విధానాన్ని తెలిపే కొన్ని ప్రసిద్ధ తెలుగు సామెతలు మరియు సూక్తులు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

1.కుటుంబం మరియు అనుబంధాలు:

- "అమ్మ కడుపు చల్లగా, అత్త మనసు చల్లగా": కుటుంబంలో శాంతికి అమ్మ, అత్తల ప్రేమ ముఖ్యం.
- "ఇంటిపోరు, అత్తగారి సాధింపు": కుటుంబంలో అంతర్గత కలహాలను సూచిస్తుంది.
- "గుండెల మీద కుంపటి": కుటుంబంలో భారంగా మారిన సభ్యులను ఉద్దేశించి చెబుతారు.
- "చాదస్తపు మొగుడు చెబితే వినడు, చెప్పే వినడు": అవగాహన లోపాన్ని తెలిపేది.

2.తల్లిదండ్రులు - పిల్లలు

- "తల్లి చల్లదనం, తండ్రి బలగం": తల్లి ప్రేమ, తండ్రి రక్షణ కుటుంబానికి ఆధారం.
- "పుత్రోత్సాహం పిత్తుకి పుత్రుడు జన్మించినపుడే పుట్టుడు": పిల్లల ప్రగతి చూసి తల్లిదండ్రులు పొందే ఆనందం.
- "జ్ఞానముగల కుమారుడు తండ్రిని సంతోషపరచును": పిల్లల ప్రవర్తన కుటుంబ గౌరవాన్ని పెంచుతుంది.

3.బంధుత్వం మరియు ప్రేమ:

- "రక్త సంబంధం కాకపోయినా, గౌరవం, ఆనందాన్ని ఇచ్చేదే నిజమైన కుటుంబం".
- "కుటుంబం ఉన్నచోట ప్రేమ ఉంటుంది".
- ఇల్లు గెలిచి రచ్చ గెలవాలి: ముందు మన కుటుంబాన్ని చక్కదిద్దుకుని, అందరినీ మెప్పించిన తర్వాతే బయట లోకాన్ని గెలవడానికి ప్రయత్నించాలి.
- ఆలుమగల కలహం అటకెక్కినంత సేపే: భార్యాభర్తల మధ్య వచ్చే గొడవలు చాలా తక్కువ సమయం ఉంటాయి, అవి త్వరగానే సర్దుకుపోతాయి.
- అత్త నొమ్ము అల్లుడు దానం చేసినట్లు: ఒకరి కష్టాన్ని మరొకరు తమ స్వార్థం కోసం లేదా అనవసరంగా ఖర్చు చేయడం.
- అమ్మ పెట్టదు.. అడిగితే పెట్టనివ్వదు: తనకు సహాయం చేసే ఉద్దేశం లేదు, పోనీ వేరే వాళ్లనైనా చేయనిస్తుండా అంటే అదీ లేదు అని చెప్పే సందర్భంలో వాడతారు.
- గోడకు పెట్టిన సున్నం, కొడుకుకు పెట్టిన అన్నం వృధా పోవు: పిల్లలకు పెట్టే తిండి, ఇచ్చే సంస్కారం భవిష్యత్తులో ఖచ్చితంగా మంచి ఫలితాన్ని ఇస్తాయి.
- తల్లి పాలు తాగి రొమ్ము గుడ్డినట్లు: చేసిన మేలును మర్చిపోయి, ఉపకారం చేసిన వారికే కీడు తలపెట్టడం.
- వేలడంత కొడుకు ఉన్నా వెయ్యి వరహాల బలం: ఇంట్లో మగపిల్లాడు (సంతానం) ఉంటే అది కుటుంబానికి ఎంతో ధైర్యాన్ని, అండను ఇస్తుందని భావం.

ఈ సామెతలు తరతరాలుగా కుటుంబ బంధాల యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరియు సవాళ్లను తెలియజేస్తున్నాయి.

IV. ప్రజా జీవితంలోని అంతరార్థాలను వెల్లడించే సామెతలు

తెలుగు భాషలో సామెతలు (లోకోక్తులు) ప్రజా జీవితంలోని అనుభవ సారాన్ని, సామాజిక వాస్తవాలను, మానవ నైజాలను అత్యంత క్లుప్తంగా, హాస్యంతో కూడిన గంభీరమైన అర్థంతో వెల్లడిస్తాయి. ప్రజా జీవితంలోని వివిధ కోణాలను ప్రతిబింబించే కొన్ని ప్రముఖ సామెతలు మరియు వాటి అంతరార్థాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

1. సామాజిక వాస్తవాలు & మానవ నైజం

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

- "అత్తమీద కోపం దుత్తమీద చూపినట్లు": ఒకరి మీద ఉన్న కోపాన్ని, వేరే అమాయకుల మీద లేదా వేరే విషయం మీద చూపించడం.
- "ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో?": పైకి కపటంగా, మంచితనంగా కనిపిస్తున్నా. లోపల ఉన్న అసలు నైజం (దుర్గుణం) ఎవరికి తెలుస్తుందని అర్థం.
- "పాముకి పాలు పోసినట్టు": కృతజ్ఞత లేని వారికి, దుర్మార్గులకు మేలు చేయడం వల్ల ఎటువంటి ప్రయోజనం ఉండదు, పైగా ప్రమాదం.
- "చూచేవారికి ఇద్దరు, చేసేవారికి నలుగురు": సమస్య పరిష్కారానికి కాకుండా, గొడవకు లేదా పనిని పాడు చేయడానికి ఎక్కువ మంది తయారవుతారు.

2. ఆకలి, కష్టాలు & జీవిత సత్యాలు

- "ఆశ ఎక్కువ, పీకీ సన్నం": ఆశలు ఎక్కువ పెట్టుకుని, కష్టపడకుండా అడ్డదారులు తొక్కి చివరికి ఏమీ సాధించలేకపోవడం.
- "ఇనుము ఇనుమును పదునుపెట్టినట్లు, ఒక మనిషి మరొక మనిషిని పదునుపెడతాడు": ఒకరి నుండి మరొకరు నేర్చుకుంటూ, మనుషులు ఒకరికొకరు తోడ్పడుతూ ఎదుగుతారని అర్థం

3. సంపద & రాజకీయాలు

- "చిన్న పాపైనా పెద్ద కర్రతో కొట్టవలె": సమస్య ఎంత చిన్నదైనా, జాగ్రత్తగా సమూలంగా తొలగించాలి. నిర్లక్ష్యం చేయకూడదు.
- "రాజకీయాల్ని మించిన పవిత్ర వ్యాసంగం మనిషి జీవితంలో లేదు": రాజకీయాలు అంటే కేవలం పార్టీలు కావు, అవి ప్రజా జీవితంతో ముడిపడి ఉన్నాయని గుర్తించాలని గాంధీజీ అభిప్రాయం.
- "బీదవారికి మేలు చేసేవాడు దేవునికి అప్పు ఇస్తాడు": పేదలకు సహాయం చేయడం అనేది భగవంతునికే సేవ చేసినట్లుగా భావించాలి

4. పరిస్థితులు & అనుభవాలు

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

- "నక్క ఎక్కడ నాగలోకమెక్కడ?": సంబంధం లేని విషయాలను లేదా వ్యక్తులను పోల్చినప్పుడు వాడే సామెత.
- "ఆ తాను ముక్కే": ఒకే రకమైన స్వభావం, ప్రవర్తన కలిగి ఉండటం.
- "కడిగిన ముత్యంలా": ఎటువంటి మచ్చలేని, పవిత్రమైన లేదా నిర్దోషి అని అర్థం.

ఈ సామెతలు తరతరాలుగా అనుభవాల నుండి పుట్టిన జ్ఞాన సంపద

మానవ జీవనం పై తెలుగు సామెతలు ప్రభావం-ఒక పరిశీలన

మానవ జీవితంపై తెలుగు సామెతల ప్రభావం అత్యంత లోతైనది. సామెతలు కేవలం పదబంధాలు మాత్రమే కాదు, అవి శతాబ్దాల అనుభవాల సారం మరియు సంస్కృతికి అద్దం పట్టే అమూల్యమైన సూక్తులు. మానవ జీవనంపై సామెతల ప్రభావానికి సంబంధించిన ప్రధాన అంశాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

- **జీవన మార్గదర్శకాలు:** "నిజం నిలకడ మీద తెలుస్తుంది" లేదా "ఓపిక ఉన్నవాడే సాధిస్తాడు" వంటి సామెతలు మనిషికి సహనాన్ని, నైతిక విలువలను బోధిస్తాయి.
- **అనుభవ పాఠాలు:** సమాజంలోని మోసాలను, మనుషుల ప్రవర్తనలను పసిగట్టడంలో సామెతలు ఒక రక్షణ కవచంలా పని చేస్తాయి. ఉదాహరణకు, "ఆరు నెలలు సావాసం చేస్తే వారు వీరవుతారు" అనే సామెత సాంగత్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతను గుర్తు చేస్తుంది.
- **భాషా సౌందర్యం:** అతి తక్కువ మాటలతో గంభీరమైన అర్థాన్ని చెప్పడం సామెతల ప్రత్యేకత. ఇది నిత్య జీవితంలో సంభాషణలకు బలాన్ని, స్పష్టతను ఇస్తుంది.
- **సామాజిక స్పృహ:** సమాజంలో ఉన్న లోపాలను, వికృత చేష్టలను ఎండగట్టడంలో సామెతలు పదునైన ఆయుధాలుగా నిలుస్తాయి

1. నిత్య జీవిత మార్గదర్శకాలు

సామెతలు సామాన్యుల జీవితానికి అవసరమైన నైతిక విలువలను మరియు ఆచరణాత్మక జ్ఞానాన్ని అందిస్తాయి. సంక్లిష్టమైన విషయాలను కూడా సరళంగా, చమత్కారంగా వివరించడం వీటి ప్రత్యేకత.

ఉదాహరణ: "సంతోషమే సగం బలం" మానసిక ఆరోగ్యం శారీరక దృఢత్వానికి ఎంత ముఖ్యమో ఈ సామెత వివరిస్తుంది.

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

2. సామాజిక స్పృహ మరియు నీతి

సమాజంలో వ్యక్తుల ప్రవర్తనను, బాధ్యతలను గుర్తుచేయడంలో సామెతలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. తప్పు చేసిన వారిని హెచ్చరించడానికి, మంచి మార్గంలో నడిపించడానికి ఇవి ఆయుధాల్లా పనిచేస్తాయి.

ఉదాహరణ: "తాను పట్టిన కుండలుకు మూడే కాళ్లు"- మొండితనం వల్ల కలిగే అనర్థాలను ఎత్తిచూపుతుంది

3. అనుభవ సారంగా సామెతలు

రైతులు, కూలీలు మరియు సామాన్య ప్రజల అనుభవాల నుండి పుట్టిన సామెతలు ప్రకృతి, వ్యవసాయం మరియు వృత్తుల పట్ల అవగాహనను కలిగిస్తాయి.

ఉదాహరణ: "శివుని ఆజ్ఞ లేనిదే చీమైనా కుట్టదు" దైవ శక్తి మరియు విధిపై ఉన్న నమ్మకాన్ని ఇది ప్రతిబింబిస్తుంది.

4. వ్యక్తిత్వ వికాసం

సామెతలు మనిషిలో సహనం, పట్టుదల మరియు విజ్ఞతను పెంచుతాయి. సమాజంలోని హెచ్చుతగ్గులను, మానవ స్వభావాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఇవి ఒక గైడ్ ఉపయోగపడతాయి

ఉదాహరణ: "తాటాకు చప్పుళ్లకు కుండలు బెదురునా?" దైర్యవంతులు అల్పమైన బెదిరింపులకు భయపడరని ఇది సూచిస్తుంది.

5. పరిశీలన - ఆధునిక కాలంలో ప్రాముఖ్యత

నేటి ఆధునిక కాలంలో ఇంగ్లీష్ భాషా ప్రభావం మరియు సాంకేతికత పెరగడం వల్ల సామెతల వినియోగం కొంత తగ్గిందని విశ్లేషకులు భావిస్తున్నారు. అయినప్పటికీ, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మరియు తెలుగు సాహిత్యంలో వీటి ప్రాముఖ్యత నేటికీ చెక్కుచెదరలేదు. జీవిత సత్యాలను తక్కువ మాటల్లో ప్రభావవంతంగా చెప్పడానికి సామెతలకు మించిన సాధనం మరొకటి లేదు.

వాడుకలోని తెలుగు సామెతలు-వివరణ

- అరచేతిలో నీరు పట్టినట్టు - చాలా సులభంగా
- అగ్గిపెట్టిలో వేళ్లు పెట్టినట్టు - ప్రమాదంలో పడటం

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

- అవుకు పోసిన పాలు పిల్లికి దక్కినట్టు -కష్టపడింది ఒకరు, లాభం ఇంకొకరికి
- ఇంట్లో ఉన్న కోడి పులుసు రుచిగా అనిపించదు - దగ్గరదాన్ని తక్కువగా చూడటం
- ఉప్పు వేసినట్టు ఉండాలి - సరైన మోతాదు అవసరం
- ఎద్దు మీద కూర్చుని ఎద్దు వెతికినట్టు -దగ్గరదే కనిపించకపోవడం
- ఒక చేత్తో చప్పట్లు పడవు - ఇద్దరూ అవసరం
- కాకికి తన పిల్ల బంగారం - తనది గొప్పగా అనిపించడం
- గాడిదకు గంధం రాసినా పశువే - స్వభావం మారదు
- చెయ్యి వెయ్యకుంటే చీమ కూడా కరచదు - తప్పు చేయకపోతే నష్టం లేదు
- తిన్నది తినిపించాలి, తెలిసింది చెప్పాలి - పంచుకోవాలి
- దొరికితే దొంగ, దొరకకపోతే దొర - పరిస్థితి ఆధారంగా విలువ
- నవ్వుతూ నరుకుతాడు - బయట మంచిగా, లోపల చెడు
- పులి వేషం వేసుకున్న పిల్లి - నటించడం
- మొక్క చిన్నప్పుడే వంకర సరిచేయాలి -చిన్నప్పుడే శిక్షణ
- నిజం నిప్పులాంటిది -నిజం బయటపడుతుంది
- అబద్ధానికి కాలం తక్కువ - అబద్ధం నిలవదు
- కాలమే గురువు -అనుభవం నేర్పుతుంది
- విత్తినదే కోత - చేసిన పనికే ఫలితం
- కష్టమే ఫలితం ఇస్తుంది -శ్రమ అవసరం
- చేతికందని దానికే చందమామ - దొరకనిదే ఆశించడం
- కాకికి దొరికిన పండుగ - అనుకోని అదృష్టం
- గాలి మాటలకు గోడలే లేవు -వార్తలు త్వరగా వ్యాపిస్తాయి
- నోరు జారితే నష్టం -మాట జాగ్రత్తగా మాట్లాడాలి
- దూడకు తోక బరువు -చిన్నవారికి చిన్న పనీ కష్టం
- రాయి మీద నీరు పోసినట్టు - ఫలితం లేని పని

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

- వేగమే విఘాతం - తొందరపాటు తప్పు
- శ్రమ లేక ఫలితం లేదు - కష్టమే మార్గం
- మాట మంత్రం - మాటకు శక్తి ఉంది
- సత్యమే శివం సుందరం - నిజం గొప్పది
- ఇంటికొచ్చిన పందికి పులి భయం ఉండదు - సురక్షితంగా ఉంటే భయం లేదు
- ఒకే గూటిలో రెండు కోడులు ఉండవు - ఇద్దరు కలిసిపోవడం కష్టం
- ఎలుక తిన్న పిండి ఎలుకకే దొరుకుతుంది - చేసినదే తిరిగి వస్తుంది
- ఉంటే ఊరంతా మామూలే - డబ్బున్నవారికి గౌరవం
- పులిని చూసి నక్క వణికినట్టు - భయపడటం
- తలకిందులయ్యే పని చేయకూడదు - ఆలోచించి పని చేయాలి
- ఆడినట్టు ఆడాలి - సరైన విధంగా ప్రవర్తించాలి
- చేసిన పని చెడదు - శ్రమ వృథా కాదు
- కాసు లేకపోతే మాటకు విలువ లేదు - డబ్బు ప్రభావం
- మంచి చేయి, మంచి జరుగుతుంది - మంచి ఫలితం వస్తుంది
- తల్లి దయకు తులన లేదు - తల్లి ప్రేమ గొప్పది
- అన్నదమ్ములు కలిసుంటే బలం - ఐక్యతలో శక్తి
- రైతే దేశానికి వెన్నెముక - రైతు ముఖ్యుడు
- వాన వచ్చినా రైతుకే లాభం - వర్షం అవసరం
- ఎంత ఎత్తుకెళ్ళినా నేల మర్చిపోవద్దు - వినయం అవసరం
- ఆచారమే ఆచార్యుడు - ప్రవర్తన ముఖ్యం
- చదివిన వానికి చీకటి లేదు - విద్య వెలుగు
- విద్యలేనివాడు మూగవాడు - చదువు విలువ
- మాట తప్పితే మనిషి కాదు - మాట నిలబెట్టుకోవాలి
- మనసుంటే మార్గం ఉంటుంది - సంకల్పం ఉంటే సాధ్యం

ముగింపు

తెలుగు సామెతలు కేవలం పదాల కూర్పు మాత్రమే కాదు, అవి తెలుగు వారి తరతరాల అనుభవాల సారం మరియు సంస్కృతీ సంప్రదాయాల ప్రతిబింబాలు. మానవ జీవనంలోని ప్రతి కోణాన్ని అది కష్టమైనా, సుఖమైనా, నీతి అయినా, చమత్కారమైనా సామెతలు స్పృశిస్తాయి. ఆధునిక కాలంలో సాంకేతికత పెరిగినప్పటికీ, మానవ సంబంధాల మధ్య మరియు వ్యక్తిగత ప్రవర్తనలో సామెతల ప్రాముఖ్యత ఏమాత్రం తగ్గలేదు. మన పూర్వీకులు అందించిన ఈ అమూల్యమైన వాఙ్మయ సంపదను కాపాడుకుంటూ, వాటిలోని అంతర్ధాన్ని గ్రహించి జీవించడం ద్వారా ఒక పరిపూర్ణమైన మరియు విలువలైన సమాజాన్ని నిర్మించుకోవచ్చు. సామెతలు తెలుగు జాతి గర్వించదగ్గ జీవన వేదాలు.

అనంతమైన జీవిత అనుభవాలను సంక్షిప్తంగా, సూత్రప్రాయంగా చెప్పేవి సామెతలు. సరళత, సరసత, సహజత్వం, సంక్షిప్తత సామెతకు గల ముఖ్యలక్షణాలు. అల్పాక్షరాలలో అనల్పార్థాన్ని నిక్షిప్తం చేసుకున్న ప్రజాసూక్తం, ప్రజావాక్యం సామెత. సామెతల కారణంగా సంభాషణ చమత్కారంగా ఉంటుంది. విషయం హృదయానికి మనస్సుకు హత్తుకొని పోయేటట్లుగా ఉంటుంది. ఉపదేశాత్మకంగా, సందేశా త్మకంగా మాత్రమే గాక సునిశితమైన హాస్యం, వ్యంగ్యం వైభవం లోకానుభవసారం రంగరించుకొని నిశిత విమర్శనా బాణంగా ఉపయోగించబడుతుంది సామెత. దేశచరిత్రకు, జాతి సంస్కృతికి ప్రాచీన భాషా స్వరూపానికి మానవ నైజానికి సామెత అద్దం పడుతుంది. నాగరికత వికసిస్తున్న ఆధునిక సమాజంలో సామెతల వాడుక క్రమంగా క్షీణిస్తున్నది. సామెతలు కనుమరుగైపోతున్నాయి. కాని ఇప్పటికీ సామెతలు పల్లె సీమలలో రాజ్యమేలుతున్నవి. పల్లె వాసులలో వారి నోళ్ళనిండా సామెతలు నర్తిస్తుంటాయి. బావిలో ఊటలాగా ఊరుతుంటాయి. పల్లె వాసులు నోరువిప్పితే చాలు సామెతల పరిమళం గుప్పుమంటుంది. తెలుగు సామెతలు, మానవ జీవనానికి దిక్సూచి వంటివి. ఇవి కేవలం మాటలు మాత్రమే కాదు, మనిషికి అవసరమైన జ్ఞానాన్ని, అనుభవాన్ని అందించి, సన్మార్గంలో నడిపించే ఒక అద్భుతమైన మార్గదర్శకాలు. సామెతలను అర్థం చేసుకుని, వాటిని జీవితంలో పాటిస్తే, జీవితం మరింత సార్థకం అవుతుంది. కనుకనే సామెతలు సమాజాధ్యయనానికి మూలసామగ్రిగా నిలిచి ఉన్నాయి. ఆంగ్ల భాషా వ్యామోహం వల్ల అంతరించిపోతున్న తెలుగు భాషను, తెలుగు వెలుగుగా పల్లెసీమలలో

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-2, Issue-4, (Oct/Nov/Dec),2025

నేటికీ వ్యవహారంలో సజీవంగా ఉన్న సామెతలను పరిరక్షించుకోవలసిన బాధ్యత తెలుగు ప్రజలందరిపై ఉంది. సామెతలను అర్థం చేసుకుని, వాటిని జీవితంలో పాటిస్తే, మానవ జీవితం మరింత సార్థకం అవుతుంది.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు

1. తెలుగు సామెతలు (1974) - ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ.
2. తెలుగు కన్నడ సామెతలు డా. జి.ఎస్.మోహన్.
3. వ్యక్తి -సమాజం - తెలుగు అకాడమీ.
4. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర - బి.ఎన్. శాస్త్రి
5. సామెతలలో సాంఘిక జీవితం - డా.జి.ఎస్.మోహన్.
6. తెలుగు సామెతలలో సంఘ జీవనం - టి.వి.రామనరసయ్య.
7. తెలుగు సామెతలు - సాంఘిక జీవితం - డా|| అక్కిరాజు రమాపతిరావు.
8. దిన పత్రికలలోని వ్యాసములు.
9. తెలుగు సామెతలు - ఒక సవిమర్శక పరిశీలనము - డా|| టి.వి. రామ నరసయ్య. (1994)